

Minden eddigi társadalom történetében... osztályharcok története. Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

No. 33. szám. Vol. V. évfolyam.

New York, 1907 augusztus 9.

„Az iparilag fejlettebb ország a kevésbé fejletlenek saját jövője képét mutatja.” (Marx.)

Egyes szám ára 2 cent.

A trösztök ellen.

A chicagói bíróság az indianai "Standard Oil Company"-t 29,240,000 dolláros bírsággal sújtotta...

Nem is szólva arról, hogy még ez a maximális büntetés is csak jelentéktelen összeg...

Ugy tünthet fel a dolgot, mintha a trösztökben kifejezésre jutó organizáltabb termelés csak véletlen kinövés volna...

A trösztökben csúcspontját éri el a kapitalista produkció és egyúttal mint a szervezett termelésnek típusai a jelenlegi termelési rendszer közepette...

A különbség itt egyedül az, hogy míg szabad verseny mellett a termelőket zsákmányolja ki az értékföllettel spekuláló tőke...

A polgári sajtó nem is csinál belőle titkot, hogy a trösztök ellen indított hajza nem egyéb kortesfogásnál...

Mi azonban, a kik tudjuk, hogy a tröszt elkerülhetetlen alakulása a termelésnek, tudjuk egyszerűen azt is, hogy ha bár formájára nézve ez a termelés szociális is...

sek magántulajdonában van. S ép ez az, a mi a középosztálynak fáj. Fáj neki, hogy belőle, a kizsákmányolóból, a trösztök révén kizsákmányolt lesz...

NÉPGYÜLÉS OAKLANDON.

Az „Oakland és vidék” szoc. munk. szervezete f. év július 21-én jól sikerült népgyűlést rendezett a „Castle Hall”-ban...

- 1. A hűlőgáncok garázdálkodása, tengeren innen és tengeren túl.
2. A munkásság teendői.
3. A munkássajtó hivatása.

Elnöknek Schwartz Vilmos elvtárs, jegyzőkönyvvezetőnek Szilágyi Jenő elvtárs választott meg.

Az első pont előadója, Berlak József elvtárs volt, a ki hosszabb beszédben ösmertette a magyarországi viszonyokat és erősen támadta a magyar kormányt...

A második pont előadója, Nagy Elemér elvtárs többszörös helyesléssel félbeszakított beszédében igen érdekesen fejtegette a munkásság teendőit...

A harmadik pont előadója Schwartz Miksa elvtárs volt. (San Franc.) Erős érvekkel bizonyította a sajtó fontosságát, párhuzamot vonta a polgári és munkássajtó között...

Ezután Valterné elvtársnő szavalt a Petőfi „A nép nevében” című költeményét nagy hatással. Végül a népgyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el:

Tekintettel arra, hogy a magyarországi parlament, elvallalt kötelezettségét az általános, egyenlő, községenkénti titkos választói jog törvénybe iktatását szándékosan hátráltatja...

tekintettel továbbá arra, hogy a magyarországi munkánság érdekeit elárulja, minden ember jogait lábál tiporja, miáltal az ország munkálkodó népét nyomorba dönti és ezáltal kivándorlásra kényszeríti...

ezért a mai népgyűlés az egész koalíciós kormányt és pártjait a legélesebben elítéli, és egyben a Magyarországon küzdő elvtársaknak a legmesszebb menő támogatását biztosítja.

Kelt Oakland, California, 1907 július 21-én. Schwartz Vilmos, Szilágyi Jenő, a népgyűlés elnöke. a népgyűlés jegyzője.

A budapesti kizárt bádógosok és szerelők javára, nehéz harcot folytató munkástársaik érdekében a New Yorki Bádógosok és Szerelők 1907 évi augusztus 11-én vasárnap

Pléhfalvi bucsut

rendeznek a Van Corland Parkban. Kezdetül reggel 5 órakor. Vége este 11 órakor. Részvételi jegy ára 10c.

Utirány: A 34k Ave. Elevated St. Transfer vendéglő a Tremont Ave.-nél átszállni a West oldatra menő villamosra...

Jöjjetek el mentől számosabban, vállaljon mindenki szolidaritást harcoló munkástársainkkal.

Amerika és Európa.

A társadalmi élet mai forgatagában nem ritkán találkozunk olyan téves felfogásokkal, melyek az amerikai és az európai politikai és gazdasági viszonyok különbözőségeinek okait, kulforrásait, vagy egyáltalán nem, vagy csak nagyon homályosan látják.

Igen sokszor találkozom még elvtársakkal is, akik azt a kérdést vetik fel: „mi az oka annak, hogy Amerikában legelőrehaladottabb ipari állapothoz képest a szocialista munkásmozgalom oly szembőlően visszamaradt az európai iparilag fejlettebb államok munkásmozgalmaéhoz képest?”

Ehhez aztán mindjárt hozzátesszük azt is, hogy: „bizonyos, hogy Európa népe sokkal hamarabb szabadítja is majd fel magát az elnyomás alól, mint Amerika, mert hiszen az sokkal jobban szervezkedik, tehát nagyobb az ereje is hozzá.”

Azt is hallani elég szer, hogy: „azért van ez így, mert az amerikai szervezkedés messze áll a gazdasági viszonyok által megkövetelt szervezkedés módjától, míg Európa munkásai már teljesen modern alapon állanak, a szocialista munkásmozgalom terén s hogy innen erednek az amerikai munkásmozgalom állapotainak visszasságai.”

Nézzük tehát: mennyiben helyesek ezen felfogások és mennyiben tévesek.

Mindenekelőtt konstatálnunk kell Amerika szervezkedési téren való elmaradásának okait. Addig, míg az európai államok tulajdonképpen többségének munkásai még csak most vivják a nagy harcokat a politikai jogokért, már az amerikai munkásság jó régen megszerezte ezeket.

Már most ismét az a kérdés merül fel: „hogyan van hát az, hogy a munkásság a választói jog birtokában még sem tudott magának kivívni ez ideig semmit?”

Minél fejlettebb egy államban a kapitalizmus, annál hatalmasabb annak képviselői is a kapitalisták.

Abban az időben, amikor az amerikai polgári háború után általánosították a politikai jogokat, még a modern szocialista munkásmozgalom mai alakjában meg sem született.

Megelégedtek akkor Amerika proletárjai a politikai jogokkal, mert nem tudták, hogy ha nincs gazdasági egyenlőség, akkor a politikai jogi egyenlőség is csak büvész-játéka a kapitalizmusnak. Innen van az, hogy a nemzeti hűbügökkel telegyömösölt amerikai munkás büszkén vágta és vágja oda a külföldi idegeneknek, hogy én Amerika szabad polgára vagyok, aki részt veszek az állam ügyeiben, mint bárki más.

Ezek után aztán igen könnyű elképzelni, hogy miért elmaradt az amerikai munkás.

Pedig hogy ez a politikai hatalom mily törekény, az kiderül az elnökválasztásoknál, a kapitalisták mindig presszionálják a szavazó polgárokat azzal, hogy ha nem arra, vagy amarra szavaznak, akkor bezárják a gyárat és ha nem lesz munka, akkor annak feltétlenül az elnök személye, vagy politikai álláspontja az oka.

Ugy tünthet fel a dolgot, mintha republikánus, vagy demokrata elnök között óriási nagy különbség volna, befolyást gyakorolna a társadalom gépezetének mozgató erejére.

Amilyen volt egész az utóbbi idők Amerikában a politikai felfogása a proletariátusnak, éppen olyan magatartással viseltetett a gazdasági mozgalom iránt is. Mindent az uralkodó osztályra bízott — attól várta helyzetének javítását.

Ma azonban már hatalmas mérvet öltött egy modern politikai, mint az osztályharc alapján álló gazdasági mozgalom is.

S bár ma még — tagadhatatlanul — messze hátra van az európai államok öntudatos szervezett erejéhez képest, mindazonáltal nem szolgáltatók ezen állapot abbéli aggodalomra, mintha feltétlenül elmaradna a proletárság világszabadítási harcainak végső, győzelmes küzdelmében.

Bizonyos az, hogy minden mesterséges eszközök nélkül is a technika folytonos fejlődése előbb-utóbb bele fogja kényszeríteni a munkásságot az osztályharc alapján álló gazdasági szervezetbe. Mindamellett egy-egy gazdasági krízis, amilyen ily óriásilag fejlett kapitalizmus mellett, amió az amerikai, éppenséggel nincs kizárva, óriási lendítene a mozgalom ügyén. Egy ily válságos helyzettel szemben nem maradhatna öbetett kezekkel a modern gazdasági szervezet, az I. W. W.

Bizton hiszem, hogy ennek karjaiba dől előbb-utóbb Amerika proletársága a viszonyok kényszerítő hatása alatt.

Támogatja e feltevésemet az a körülmény, hogy a tőkés- és munkásosztályt áthidaló kispolgárság, a kispár, kiskereskedelem és a mezőgazdasági kisbirtok ugyszólván teljesen megszűnt: trustokba olvadt minden, napról-napra növelvén a proletárok számát.

A munkásság, mely munkaerőjén kívül egyáltalán nem rendelkezik semmiféle gazdasági erővel, egy ilyen krízis beálltával, ha bezárulnak előtte a gyár kapui, akkor vagy éhen pusztul, vagy erőszakhoz folyamodik. De természetesen, a kapitalisták mindig védik szuronyaikkal a magántulajdon szentségét és így a munkássággal való összekötözések csakhamar általános fordalmat teremtenek, amelyből aztán minden kétséget kizárólag a proletárság kerül ki győzedelmesen; mert ha most még téves tanok folytán egymásban is keresik az ellenfelet, de akkor a közös nyomor, a közös inség hamar kinyitja szemüket, hogy a valódi, a közös ellenséget, a kapitalizmust felismerjék, a melynek hatalmától csak közös küzdelemmel tudnak megszabadulni.

Mindenképpen tehát arra mutatnak a tények, hogy az osztályharcot egyazon nyomás alatt vivják meg a világ proletárjai a különböző nemzetek s így Amerika munkásai is.

Ab áram magával ragadja a világ összes bér-munkásait, bármiképen alakuljanak is a viszonyok, időközönként.

Látszólag különbözők, sőt részleteikben valószínűleg eltérők is a viszonyok, különbözők időlegesen az eszközök is, azonban a cél egy és ugyanaz és a végső útközvetben egyforma rész jut az állandó eszközöknek: t. i. a tudásnak és harcoknak.

S—g. K—n.

RAGALMAZNI, AZT TUDTOK!

— Egy piaci légy. —

Az eszpi-nép olyan érvekkel küzd velünk szocialistákkal szemben, a minőket csak a szocializmus legelkeseredettebb ellenségei szoktak használni. Nyilvánosság sajtójukban, nem mernek róltuk beszélni és ezt szép szavakkal szertetik kimagyarázni. A valódi ok, hogy gyáva-ságból félnek visszavonhatatlanul megrögzíteni lelkük ragyogó termékeit. Hogy nem izlé-sükkel ellenkező dolog a „tévedés”, azt bizonyítja az a sok-sok „tévedés”, melylyel a tudatlanokat mételezik.

Egy R. E. monogrammal bíró oszlopos eszpi az regelte, hogy az őszel egy dohánygyárban pártunk 11 lánytagja sztrájkot tört. Mikor észre tért és látta, hogy jelen voltam, bánta a dolgot boldon módon, s miután szivarszínáló lány nincs is szervezettünk tagjai közt, beval-lotta, hogy „tévedtet”, s csak egy Szabó Mihály nevű elvtársunk volt az, a ki 11 sztrájk-törőt szállított.

A nevezetnek címét követeléseme levélben írta meg. Az illető sem szövetségünk, sem lapunk előfizetőnek névsorában nincs benn. Az adott címen felkerestem az ismeretlent, de nem volt otthon. Azonban ugyanazon házban lakik az eszpi egy női-klub-társ, a ki meghazud-tolta R. E.-t és felkért, hogy ne állítsam azt pellengére „tévedés” miatt. Mentésére fel-hozta, hogy a szegény fiú ész nélkül szűköl-ködő félkegyelmű, s csupán a lapexpedició körül kifejtett hasznos munkájáért tűrik maguk közt. En érre kegyelmeztem, s egy szerkesztői üzenetben végeztem a mennyek országára érett ifjura.

De mi történt? Legutóbb is megbízható helyről mondják, hogy a megtört gyenge le-gényke még most is egyre „tévedt” kisdre-gét az avatatlank előtt, így akarván minket szocialistákat feketíteni. Pedig mostanig meg-győződhetett volna az igazságról az az eszpi, ha másképp nem, hát nő-klub-társ révén, a ki eredetileg is informálta őt. Ez már sok. Ezt már le kell szegezmem a nyilvánosság előtt. A szocialisták világosságos és igazságos akarnak és nem tűrik, hogy holmi piaci legyek a sötét-ségben döngicséeljék „tévedéseiket” mások megtévesztésére.

S. M.

PÁRBAJTALOM CUBABAN.

Egy párviald következtében, melyet nemré-giben két kubai újságíró vívott egymással, s melynél egyike a küzdő feleknek könnyen meg-sérült, Magoon kormányzó utasította a titkos rendőrség főnökét, hogy a jövőben a legna-gyobb figyelmet tanúsítson ilyen viaskodás megakadályozása érdekében. A kormányzó ki-jelentette, hogy a mennyiben a fennálló rendel-kezések hem volnának elég hatékonyak a pár-bajmánia elnyomására, szigorubb rendszabá-lyok alkalmazásba vételéről fog gondoskodni.

Tollragó haramiák.

Hogy a polgári sajtó, mely kizárólag tőkésék szolgálatában áll, nem lehet tisztességes, ha munkások ügyéről van szó, azt ma már mindenki tudja, de akkora gátságot, minőt Hay-wood felmentése alkalmával ekövettek, még sem tételtek fel róluk.

Az egész pör folyamán nem mertek szint vallani, s kevés kivétellel konstatálták a tényt, hogy e pör az egyéni szabadság brutális megsértésével lett kierősztálva, nem voltak bizonyítékok, csupán egy sokszoros gyil-kos vallomása.

Pártatlan ítélkezést tételeve fel, előre lát-ható volt a vád kudarcra. A farizeusok suty-tyomban mégis reménykedtek, hátha netalan sikerül mégis annyira megmetyélni az es-kiüttek lelkiismeretét, hogy Haywoodkát ki-szolgáltatják a bányatulajdonosok boszújának, s ezzel nemcsak Haywoodkát, mint a nyugati munkásság rettenhetetlen agitátorait sike-rülne kivégeztetnők, hanem magát a W. F. of M.-t mint gyilkosok kivételkezést lehetett vol-na a világ elé állítani, erkölcsileg diszkreditálni és harcképtelenné tenni.

Ez volt a cél. Hogy ezt nem érhették el, nem rajtuk mu-lott.

Az a tizenkét becsületes, egyenes lelkű es-kiüt német lehetett a lelkiismeretere, hogy a bányatulajdonosok véres eszközévé aljasítsa ma-gát, s a bizonyítékok elégtelensége folytán felmentette Haywoodot.

Ez a felmentés felverte a sajtó baglyait, cik-kekben öntötték ki a munkásság elleni gyűlöle-tük mérgét. Különösen kiintek ebben a Sun, a Post, Press, Times és Hearst lapjai.

A „Press”, mely Roosevelt testőre, így ír: „A felmentés nem bizonyítja Haywood és a W. F. of M. ártatlanságát, csupán csak azt bi-zonyítja, hogy nem sikerült „meggyőzni” az esküdteket a vádlottak büönöségéről; büönösök ők, ha százszor felmentik is őket, s felmentés után is épp oly „nem kívánatos” elemek ők, mint voltak azelőtt.”

No hát mi volna ez más, mint a nép elleni tehetetlen gyűlöletnek eszeveszett dihóngése? De Hearst lapjai még ezt is túllépték a kö-vetkező haramia-okoskodással: „Kár volt fel-menteni Haywoodot, jobb lett volna felakasz-tani, hiszen éppen a szocialista vezérek és szer-vezetek kívánták volna ezt, szinte vágytak már arra, hogy vértanukra hivatkozhasanak. A szocialista mozgalomnak és vezéreinek szük-ségük van időnkint mártirokra, másként a ve-zérek lejárják magukat, ha mártirok neveivel nem igazgathatják a népet az államhatalom el-len”, stb.

Több idézet felesleges, ez is eléggé igazolja a polgári sajtó jellemtelenségét, és példátlan gonoszságát. Az fáj ezeknek a haramiáknak, hogy nem tudták megbizonyítani kapitalista gaz-dáiknak, hogy megszolgálták a Judás-díjat.

Ha kivégezték volna Haywoodot, akkor sem tudták volna jobban leplezni titkos örömlüket, mint ahogy most dühükben elárulták kapita-lista-bérencé mióvultukat.

De jól van ez így, legalább látja mindenki, hogy kik méltók az akasztófára. A kapitalis-ták és lapjaik szerint azok a munkások, kik elég felvilágosultak és bátrak ahhoz, hogy küzdjenek a kapitalista népnpyuzók ellen. Mi pedig tudjuk, hogy ha a kapitalista kizsákmá-nyolás védelmezésének akasztófa lenne a ju-talma, akkor a kapitalista lapok vezérekirői lennének az elsők, kiket felkötönnék. De meg is érdemelnek.

NÓ MINT BANYAMUNKÁS.

Egy sérülés folytán, melyet bányaszerezés-telenség alkalmával szenvedett, s melynek követ-keztében kórházban kellett magát felvétetnie, kiderült, hogy Povle asszony immár három év óta dolgozik férfi ruhában férje oldalán külön-böző bányákban. Sérülései jelentéktelennéek mutatkoztak, a férjét azonban siettek előlgni azon az alapon, hogy segédmunkásnő foglal-koztatása által a törvényt megsértette. Azt a mi erre vezetett, a megélhetést, mint enyhítő kö-rülményt nem veszik figyelembe. Csak az ő pa-ragrafusaiak megsértését látják, melyek nekik a kizsákmányolást biztosítják. A vád, melyet emelnek őket vádolja, az ítélet, melyet hozni fognak, őket itéli majd el.

FIGYELEM, ELVTÁRSOK!

A Hauck-Seebach Co. cégnél (291—295 Essex street, New York) a bádógos-munkások sztrájkja léptek. Öntudatos munkás kerülje e helyet!

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkaspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség

516 E. 6th St., New York.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$2.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Europába	12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.	

A Munk. Bel. Szöv. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America

516 East 6th Street, New York, N. Y.

SAM. FISHER NATIONAL SECRETARY.

A. WALDMAN NATIONAL TREASURER.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00

SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter at the Post Office at New York.

New York Monday, August 9, 1907.

TARLOZÁS.

A sejtelen és a meggyőződés.

A sokszoros doktor vigyáz Magyarországra. Sejtő sötét van róla győződve, hogy szeretett hazája éleken érzi a kivándorlás káros hatását. Tanácsadásra vetemedik tehát a tudós férfi, hogy mitevő legyen a veszályban forgó hon. Egyéb intézkedések között — úgy mond — talán legfontosabbnak tekintik a bírtok tagozást és ügynők által való hazacsábítást, vagy egyéb erősi erők használatát. Csinos kis erkölcsi erőt az ügynők által való hazacsábítás és igazán kecsesítő kitalásokat nyújt a bírtok tagolás mint erkölcsi erőt. Mert, hogy bírtokot adjanak is, arról szó sincs, itt csak igérgetről, csalásról, szóval erkölcsi erőfő eszegegnék. Kiderül ez a továbbiakból, melyek szerint a föld minden esetre kell csalétkül ajánlani. Tegye ezt ne csak az állam, hanem az egész bírtokos osztály minden tagja. De ez mind lassú eljárás és költséges, de azért alkalmazandó. Gyönyörűsége kis csodabogár ez az ajánlat. Csálétkül ajánl valami erkölcsi erőt, de aztán megbánja, mert költséges, de azért alkalmazandó. Hogy miért, azt nem mondja. Valószínűleg azért, mert nem vezet eredményre.

Ilyen és ehhez hasonló tanácsai vannak a doktor urnak. A ki azonban azt hinné, hogy az önzetlen honszerelm dágasztja a derék ur filozófus-keblét, az súlyosan téved. Mert a böles tanácsok végén kibújtatja a szöveget a zsákából, mondván: „Minden ily intézkedést állandóan hirdetni kell az amerikai magyar lapokban, hogy az a nép tudomására jusson.”

Fogadni mernék, hogy nem a „Népakarat”-ra gondolt a kis önzetlen, mikor az amerikai magyar lapokat ajánlja a „nép” figyelmébe.

Az antiálkoholizmus jegyében.

Georgia állam törvényhozási uton igyekszik véget vetni az alkoholizmusnak és a belőle eredő számos hátrányoknak.

A polgári lapok — leginkább azok, melyek az alkoholtól kitarthatják, ebből az alkalomból melyreható elmékedéseket folytatnak az alkohol-kérdésről és a nem egészen új, de annál értéktelenebb mértékletességi elmeletet elevénitük fel. Ez az alkoholtól céljaira csinált tudomány a hazug mértékletesség mellett, semmi egyebet nem tud felhozni, min a mit a kapitalizmus és annak minden más kizsákmányolási eszköze mellett is fel hozhat, hogy t. i. az egész világon el van terjedve és annak megteremtésétől kezdve egy vagy más formában használatban volt.

Mert hogy az alkohol, a szesz italok öntudatot bénító hatásuknál fogva igen jó szolgálatot tesznek a tőkének, nyilvánvaló, viszont az, hogy a szervezetet erősítik, hazug mese, melyet az alkoholtól által megfizetett polgári tudomány eszelt ki. Ellenben áll az, hogy az alkohol, a szesz italok főalkatrésze méreg, ami pedig méreg, az nem csak nagy mennyiségben árt, hanem kis adagokban is a habár hatásai nem észlelhetők is oly mértékben, a kis mennyiségű alkohol is lassú, de biztos pusztítást végez a szervezetben, s így a mértékletesség ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint az „iszákosok”.

ELVERT SZTRAJKTÖRÖK.

Mikor az angolok Transzvált meghódították, egészen modern alapon rendezték be a kizsákmányolást. Az angol bányatársulatok ezrével hoztatt munkásokat, főleg Kinából, ahol nagyon olcsó a munkaerő. De még a nélkülözésekhez szokott, nyomorban megéledt küli se bírja el azt a mértékletelen kizsákmányolást, amit az angol bányatársulatok ü-

nek s a sztrájk minduntalan kitör vagy egyik, vagy másik bányában. Ilyenkor a társulatok rabszolgaereszkedő újabb kulikat hoztatnak, olyanokat, a kik még nem ismerik a bányatársulat atyai jóindulatát s ezekkel igyekeznek a sztrájkokat megtróni. Persze, a bányatársulat embertelensége ellen a sztrájkolók se mindig a legszelidebb eszközökkel védekeznek s a sztrájktrókkal — ha megkaphatják őket — irgalmatlanul bántják el, bár azok a szerencsétlenek nincsenek tudatában annak, hogy milyen gyalázatoságot követnek el. Mint nekünk Johannesburgból jelentik, a sztrájkoló bányamunkások nagyon elkeseredtek a sztrájktrókkal ellen. 14-én reggel 4 órakor nyolc sztrájktró bányamunkás a Treasury-bánya felé tartott, hogy munkába álljanak, azonban a sztrájkolók elfogták őket, valamennyiüket egy-egy fahoz kötötték és irgalmatlanul elpáholták őket. Két sztrájktró eszméletét veszítette. Később eleresztették a félholtra vert bányászokat.

A milliomos bányatulajdonosok nagy súlyt fektettek arra, hogy a tetteseket kézrekerítsék, mert attól tartottak, hogy a sztrájktróktól való félelmükben nem mernek dolgozni. A rendőrség ott is készséges szolgálja a bányagrófnak s megrett mindent, hogy a tetteseket kipuhatolja, de hasztalan. A sztrájkolók összetartanak s nem árulják el egymást.

A RENDŐRSÉG SEGIT ST. JOHN-NAK.

Newark-i elvtársaink augusztus hó 2-án a Centre Market és Broad Str.-en utcai népgyűlést tartottak, mely várakozáson felül sikerült. E siker lényegesen növelte a rendőrség beavatkozási kísérlete.

Az eset úgy történt, hogy St. John beszéde közben, ki agitacionális körutja közepett Newarkot is felkereste, — rendőr közeledett a gyűlés színhelyére, mire W. Woodhouse elvtárs, az S. L. P. és I. W. W. tagja, — ismervé a newarki renődséget, hirtelen az állványra lépett s így St. John helyett őt kísérték is be. A rendőrségen azonban hamarosan szabadon bocsátották, a tuluzgó rendőrt pedig alaposan lefordította főnöke az alkotmányellenes letartóztatásért, melynek az a hatása volt, hogy St. Johnnak, ki ezalatt újra az emelvényre lépett, körülbelül ezerre szaporodott fel a hallgatósága.

MUNKÁSSORS.

Ezernél több bányász lelta halálát az elmúlt évben Pennsylvania állam bányáiban James Roderick, a bányafelügyelők főnökének most kiadott évi jelentése szerint. Ennek statisztikai adatai szerint 557 ember puhaszen-bányában, 477 ember pedig bitumenbányában pusztult el. A szerencsétlenségek közel ezer örvögyet s 3410 tizenny éven aluli gyermeket sújtottak.

A jelentés ezen szerencsétlenségek okául a munkások vigyázatlanságát szerencné feltüntetni. Persze, csak nem fogja bevallani az igazi okot: a bányatulajdonosok határtalan profitdühét.

A DÁN SZERVEZETT CSELEDMUNKÁS-NÖK KONGRESSZUSA.

Kopenhágában kongresszust tartottak Dánia cselédmunkásnői. Egészen csak 13 küldött volt jelen és pedig Kopenhágából 5, Aarhus, Aalborg, Fredericia és Esbjergből kettő-kettő. Résztvett a tanácskozáson a stockholmi cselédmunkásnők egyesületének elnöke is, abból a célból, hogy a szervezett skandináv cselédmunkásnők egyesüljenek a finnországiakkal.

A napirend egyik legfontosabb pontja az a kérdés volt, hogy szüntethetők be a cselédmunkásnők éjjeli munkáit. Marie Christensen, az elnök, rámutatott, hogy a szervezet munkaközvetítőjének szerződését nem tartják be pontosan. E szerződés szerint a cselédmunkásnő esti 7 órától, minden második vasárnapon pedig délután 2 órától kezdve szabad. Némely család azonban a szerződés ellenére is megcsorbítja a szabad időt. Ez okból elhatározta a kongresszus, hogy felhívja a helyi csoportok vezetését, kísérje figyelemmel a dolgot és tegyenek róla pontos jelentést a központi szervezetnek. Elhatározták továbbá, akcióba lépni annak az érdekében, hogy az eddigi szabad időn kívül még minden szerdán délután 3 órától fogva is legyen kimenőjük.

A kongresszus a dán cselédmunkásnői törvénynek azon rendelkezésével, amely szerint minden cselédmunkásnő köteles bizonyítvány-könyvecskét szerzeni: A rendelkezésnek barmely féltől való áthágása 2—20 korona büntetést von maga után. A rendőrség szerencsére nem nagyon buzgólkodik ennek elveget tenni. Az országházban bizottság foglalkozik most a cselédmunkásnői-törvényvel. A kongresszus elhatározta, hogy ha ez a bizottság a fentihez hasonló kivételes törvény alá helyezi a cselédmunkásnőket, akkor ország-szerte tiltakozó népgyűléseket tartanak.

Ezután a további agitációs teendőkről tanácskoztak. Dániában ez idő szerint 126.000 cselédmunkásnő van, ebből 20.000 Kopenhágára esik. Szervezve csak pár ezer van eddigéle. A kongresszus bizottságot választott, amely ország-szerte agitációs gyűléseket rendezzen a cselédmunkásnők érdekében.

Szocialista kongresszus.

A romániai szocialdemokrata párt most tartotta meg II. kongresszusát Galatzban. A kormány erőszakoskodása következtében mással kellett volna megtartani a pártgyűlést: a legutolsó pilanatban határozatotott csak el, hogy az áruló Atanasiu ellenére csak azért is Galatzban tartják majd meg s hogy a Trepoyszerü „gubernátor”-nak, Atanasiuinak tilalmát nem veszik figyelembe. Ez az ut utyanis meg akarta tiltani az „idegen” (értsd zsidó) küldötteknek a kongresszuson való részvételt, akiknek, szerinte, „idegen” létükre való tekintettel, nincsenek alkotmányos jogaik Romániában.

A küldöttek nagy része előbb a Galatz-cal szomszédos kikötővárosba, Brailába ment, hogy onnan hajóval érjenek el Galatzba; a rendőrség spiclijeit akarták ezzel megfélemlíteni. Hajnali öt órakor találkoztak a küldöttek Brailában s elindultak a kikötő felé. A pályaudvar és a kikötő tömve volt egyenruhás és titkos rendőrökkel. Fenn a hajón sorra elkérte a rendőrbiztos a küldöttek igazoló-leveleit: természetesen egy sem adta oda. Erre kiadta a parancsot a biztos, hogy a galatzi hajót ne indítsák el s ne adjanak el hajógyegetek sem. A küldöttek azzal fenyegetőztek, hogy Brailában tartják meg a kongresszust, ha lehetetlennek teszik, ha megakadályozzák őket abban, hogy Galatzba utazzanak. Ez hatott, a küldöttek elmentek Galatzba. Ott a pályaudvart, a kikötőt, a kongresszusi helyiséget rendőrség és katonaság vette körül, a városban pedig őrszolgák cirkáltak.

Reggel 9 órakor az „Internationale” hangjai mellett érkeztek Galatzba, ahol az ottani helyi bizottság és — egy zászlóalj rendőrség várta a küldötteket. Elvtársaink a kikötőtől és a pályaudvarról rögtön a kongresszus helyiségébe vonultak, ahol a tilalom ellenére is nagy számban megjelent munkásság az „Internationale”-val köszöntötte őket.

A kongresszust a pár nap előtt szabadon bocsátott Andrei Jonescu elvtárs nyitotta meg, akit a mult heten a prefektus általpan feljelentésére „csalásért” letartóztattak. Rövid, lelkes beszédben üdvözölte a küldötteket s megköszönte nekik, hogy Galatzot választották a kongresszus helyéül. A román kormány gáztetteiről is említést tett s kérte a pártgyűlés részvételét, álljanak fel azoknak az áldozatoknak tiszteletére, akik megöltek, vagy akik a romániai börtönökben szynlődnék, mert részesei voltak a román proletariátus szabadságküzdelmének. Elnöknek Frimu elvtársat, a romániai szakszervezetek titkárait ajánlotta, akik a kongresszus elnöki fogadott. Frimu elvtárs elnöki székét elfoglalva, rövid beszédet tartott s többek között kijelentette:

Ha a kormány és a munkásság közti konfliktus tetőpontra hág, akkor a kormány előveszi a fegyvereket s arra kényszeríti a munkásságot, hogy ő kibaszálja fegyverét: a tömeg-sztrájkot. A galatzi munkásság hősi küzdelme csodálatra méltó. Kifejtette azután, hogy a „liberális” minisztérium kormányrajtutása óta szüntelen harcot visel a munkásság ellen. Az a párt, amely oly szerencsétlen pillanatban, a parasztlázadások jutott uralomra, az a párt, amely oly tömteletlenül sokat tiltakozott a konzervatív törvénytelenségek ellen s amely oly tömteletlenül sokat tiltakozott a konzervatív törvénytelenségek ellen s amely mindig a törvények uralmát követelte, az a párt volt az első, amely lábbal tiporta ezeket a törvényeket. Leveleket, táviratokat visszatartottak, pártlapunkat, a „Romania Muncitoare”-t elkönfiskálták. Egy távirat, amelyet egy bukaresti elvtárs a brailai elvtársakhoz intézett, eltévedt az uton és egyenesen a hivatalos „Vointa Nationala” szerkesztőségébe került. A liberális párt, amely a demokrácia jegyében jutott kormányra, tudtunk reakciójában a legabszolútusabb orosz uralom. Rakowski elvtársat üldözték, hazugon megrágalmazták (Pfüj-kiáltások). Valóságos ostromállapotban vagyunk. Parasztlázással valódnak meg minket, holott semmi bizonyítékot erre nem találtak. De ezenem kijelentjük, hadd hallja meg a világ proletariátusa, hogy az ezernyi nagybirtokos, a főnemesség az egyedüli üszítőja és okozója a parasztlázadásoknak. Utalattunk, mely megvetsünket fejezzük ki ez osztály iránt, szimpátiánkat és szolidaritásunkat a liberális kormány áldozatainak. A vörös zászló, a nemzetközi, világot megváltó szocialdemokrácia jelében küzdünk és győzünk. Éljen a szakszervezeti munkásmozgalom! Éljen a nemzetközi szocialdemokrácia!

A SZENT HÁZASSÁG CSÓDJEA.

A porosz hivatalos statisztika tanúsága szerint a válások az utolsó években feltünő módon szaporodtak.

Mig utyanis 1901-ben csak 4675-öt tett ki a válások száma, 1906-ban már 6856-ot. Ez a szám igen egyenlőtlenül oszlik meg a különböző helyek között. A sűrűbben lakott kerületek a felbontott házasságoknak sokkal nagyobb százalékát mutatják, mint a kevésbé betelepített vidékek. A felekezethez való tartozás is lényegesen befolyásolja a válások gyakoriságát. A kimutatások szerint utyanis protestáns vidékeken nagyobb a hajlandóság válás utján megoldani a szent házasság bilincseit, mint katolikusok által lakott helyeken.

KOREA AMERIKÁTÓL KÉR SEGITSÉGET.

Tiyong Qui Yi, koreai herceg, a koreai küldöttség vezetője a hágai békekönferenciára, néhány nap előtt egyik társával itt megérkezett. A két küldött élesen kikelt a koreai császár trónjától való megfosztása ellen. A herceg azt mondogatta, hogy azért jön az Egyesült Államokba, hogy annak kormányát arra indítsa, hogy az Korea javára és Japán ellenében beavatkozzék. Japán eljárását erőszakos csínynek bélyegezte.

Az ifjú hercegnek az a célja, hogy Roosevelt elnökkel tanácskozzék s azután végigháralja az európai fővárosokat, hogy a különböző kormányokat egyöntetű eljárásra igyekezze bírni Japán ellen. Állítólag Kóreában forradalmi mozgalom indult meg, mely a Japán iga lerázását célozza. A koreaiak független akarnak lenni, monja az ifjú forradalmár herceg, miként Svájc és Hollandia.

Nem nagy jövőt jósolunk annak a forradalomnak, mely másoktól várja a segítséget, s a mely nem az osztályharc megszüntetésére, hanem annak állandósítására irányul.

A MAGYARORSZÁGI FÖLDMUNKÁSOK ERŐSÖDÉSE.

A magyarországi földmunkások országos szövetségének a második év első feléről közzétett jelentése ckkép számol be a mozgalomról: Ha összehasonlítjuk a mult év eredményeit a mostani felélével, azt tapasztaljuk, hogy a fejlődés megvan mindenütt. Az életképes csoport megerősödtek, a gyengék új erőre kaptak. Csak a hatóság önkénye fokozódott, csak az ázsiai ítéletek, felüggesztések, felzárások száma növekedett. A rendszeres hajszá következtében a tagok a nyílt szervezkedés helyett kénytelenek szabad szervezetekben tömörülni. Hogy a hatóság ellensége a nyílt szervezkedésnek, ezzel nem sokat ért el, csak megérleli azt a tudatot, hogy nincs szükség hatósági beavatkozásra, mikor minden meg lehet csinálni a hatóság nélkül is, sőt zavar nélkül csak így lehet dolgozni. A szervezkedés ezen utjára a hatóság kényszeríti a földmunkásokat.

Az új kormányval kezdődött a hatósági üldözés. Amig az elmúlt évben a hatóság csak 35 csoportot függesztett, illetve oszlattott fel, vagy tilt le lehetetlenül üldözésével, addig az első felélében 101 csoportot esett a hatóság vad hajszájának áldozatul.

A feloszlott községek helyett azonban újjak lépnek sorompóba. A csoportalakulások táblázata utyanis a következő képet mutatja:

1906. március 31-ig alakult	168
1906. június 30-ig	284
1906. szeptember 30-ig	293
1906. december 31-ig	463
1907. március 31-ig	562
1907. június 30-ig	587

Alakult tehát 1907. június 30-ig 587 csoport, ebből a hatóság önkénykedés folytán üldözés, felüggesztés, felzárolás következtében tavaly 35, az idén 101 csoport, összesen 196 csoport szűnt meg. **Működő csoport maradt 1907. június 30-án 391.**

Az emelkedés megvan a taglétszámban is. Így a mult évi kimutatás szerint a taglétszám a következőképp alakult:

1906. I. évfolyad	15,814
1906. II. „	22,969
1906. III. „	40,795
1906. IV. „	48,616
1907. II. „	72,562

Emelkedett a taglétszám, nagyobb lett a szövetség pénztári forgalma is. Ennek folytán a szövetség a tagok érdekeinek előbbrevitelére nagyobb gondossággal és pontossággal járhatott el. A segélyezések növekedése élnk bizonyítéka ennek. A mult évben 2085 korona 92 fillér rendkívüli segélyt adhatott a szövetség a keresetképtelen, nagy családi tagoknak, most, az első felélében 3582 korona 28 fillérre emelkedett az összeg. Az agitáció és szervezés ma már sokkal nagyobb területen folyik. Nagyobb szabású akció volt az új ügykezelés megmagyarázása, a tél szervezési munka, a sok alakuló és egyéb gyűlések tartása. Legutóbb pedig az összes csoportok felkeresése, az ellenőrzés megtartása stb. Rőpiratot ezen felélében is több mint egy és félmilliót adtak a tagoknak és osztottak ki agitációra. A vidéken földmivelő szaktitkárságokat állítottak föl. A szövetségnek ma már nincs semmi adóssága sem, sőt a vagyon felszaporodott 9000 koronára.

vidékek. A felekezethez való tartozás is lényegesen befolyásolja a válások gyakoriságát. A kimutatások szerint utyanis protestáns vidékeken nagyobb a hajlandóság válás utján megoldani a szent házasság bilincseit, mint katolikusok által lakott helyeken.

Az országot a maga egészében véve tekintetbe, így minden ezer házasságra egy válás esik. A berlinieknek azonban, kik tulnyomóan protestánsok, felviszik minden háromszáz házasság után egy válásra. A protestáns Schleswig-Holstein és Brandenburg tartományokban mind-minden 750. Szászországban és Keletporoszországban minden ezer, Hessen-Nassauban minden 1100 és Hannoverben minden 1400 házasságra esik egy elválás.

I. W. W.

A munka gyümölcse a munkást illeti.

Központi hivatalnokok: Központi titkárpénztáros: Wm. E. Trautmann (310. Bush Temple, Chicago, Ill.).

A New Yorki Ipar-Tanács helyisége: 60 Cooper Square; titkár: Eugene Fischer; telefon: 7702 Spring.

A BRIDGEPORTI SZTRAJK.

Szántó István és Bíró István bridgeporti munkástársak meglátogattak bennünket és elmondták, hogy testvéreink szilárdan kitartanak harcukban, a győzelem biztos reményében. Az American Tube & Stamping Co. három gyára némán áll, mint a sir. De ez a némaság hangosan hirdeti, hogy a lenézett, kizsákmányolt munkás kemény izma nélkül a gépek csak holt tömegek, a melyektől hiába várnak profitot a gyár gőgös basái. Hiába mentek vissza a gyárba a tisztelt hajcsár urak, attól a tengely nem forog, a hasznoscska nem csurrant, de még csak nem is csöppen ám.

Mr. Wilnot, a fő-fő basa benne van a bajban. Azt hitte, majd csak egy-kettőre elbánnik azzal a szegény magyar rabszolgával, a ki hamarosan kiéheznek, mert ő tudja, mennyire nem lehet töket gyűjteni abból a nyomorúságos ch-bérből, melyet ő juttatott rabszolgáinak. Amde csalódott ő kelme, mert nem szalmaláng a munkások felbérédeése, hanem a forró elkeseredés és elégedetlenség tüze. És ez nem fog lelohadni, a mig testvéreink helyzete nem javul.

És ennek javulni kell. A munkásság már ébren van és tudja, hogy segítséget nem várhat sehonnan, senkitől, csak önmagára támaszkodhatik. Mert „a munkásosztály felszabadítása csupán a munkásosztály műve lehet.”

Tehát, munkástestvérek! Figyeljétek jól, értsétek meg a szocialisták nagy igazságát: „Az egyen esett sérelem mindnyájunk sérelme.” Mindenki tartsa kötelességének bridgeporti testvéreink segítségére sietni. A ki a mennyivel tud. Sok kicsi sokra rug. Földölog, hogy senki ki ne vonja magát kötelessége teljesítése alól.

És a győzelmet ki kell csikarnunk a rabszolgatartó kompániától. Ha kell, magunkhoz vesszük sztrájkoló testvéreink gyermekeit a sztrájk tartama alatt, hogy ne szenvedjenek máris oly súlyosan a kapitalizmus lelketlensége miatt. De engednünk nem szabad.

Wilnot ur már kezd esztelenül kapkodni mentőeszköz után. S ez jó jel; nem neki, de nekünk. Mult hét végén egy asszonyt küldött a sztrájkolók közé, hogy egy csomó álmok hazugsággal megtévesse őket. Férfit nem mert küldeni, de azt tudta, hogy az öntudatos munkásság nem bánt egy asszonyt semmi körülmények közt. Arra csak a finom urak képesek, hogy terhes asszonyokat és iskolába való gyermekeket kinozzanak gyárnak elkeszeztelt, redves profitpécsikben.

Azt semélte az a nő, hogy hétfőre 1000 sztrájktró jön, a harcnak vége, kiki térjen vissza az igába. A dajkamesek mindenki nevetett.

És hétfőn reggel mi történt? Wilnot ur meglelt gépkocsiját a gyár előtt, várta, hogy jön-e valaki munkába. Egy fiadélek sem jött. Wilnot ur idegesen kivette finom szivartárcáját (de sok munkásver tapadt ahhoz is!), rágyújtott, megkínálta a rendőroket, megvakarta a füle tövét, aztán elrohogott gépkocsiján. A gyárak meg némán mesélik, milyen hatalmas tézsi a nyomorult munkárszolgát az összetartás...

All right, csak vakarozzék az az ur. Mi pedig előre! A győzelem a munkásé!

ÚJ HARCOS.

„Nomic Industrial Worker” név alatt az industrial unionism-nak új szövívője kezdte meg működését Nomic-ban, Maskában. A lapot ideiglenesen Walsh, az I. W. W. szervezője szerkeszti. A hetenként megjelenő és az igazi munkásosztálymozgalom érdekeit szolgáló újság előfizetési ára egy évre 5 dollár.

EREDMÉNYEK.

Az utóbbi héten három új local szervezetet es nyert chartert, névszerint: Lett ipari unio, Boston, Mass., Textilmunkások unioja, Mapleville és mozdonyépítő unio, New York City.

Az I. W. W. stuttgarteri képvisellete.

A stuttgarteri nemzetközi szocialista kongresszusra kiküldendő képviselő választása a következő eredménnyel ment végbe:

Vincent St. John nyert 1080 szavazatot	
F. N. Heslewood	483
Eugen Fischer	115
P. Veal	46
F. Wicke	38
J. P. Thompson	43
P. Augustine	8
Erickson	6

St. John azonban kezeség mellett lévő szabadon peres ügyéből kifolyólag, nem akarja az országot elhagyni és így valószínűleg az utána legtöbb szavazatot nyert Heslewood fogja az I. W. W.-t a kongresszuson képviselni.

BADOGOSOK SZTRAJKJA.

Megemlítettük multkor számunkban, hogy a Hauck, Seebach & Co. East New Yorki cég (Essex Str.) bádigos munkásai sztrájkba léptek. A sztrájk okai gyanánt szolgáló visszaélések hosszú sorozatából elég, ha a következőket említjük:

A felvételtör 12-18 dollár heti bért ígér a munkaadó a munkásoknak, mikor azonban fizetésre került a sor 7-10 dollárnál többet senki sem kap. Az ez ellen felszólalók egyikének, aki az ígért 12 dollár helyett tízet kapott, azt mondotta a munkaadó, hogy nem érdemel többet munkájáért, holott oly sablon-munkát végzett, mely semmi szakképzettséget nem igényel.

Egy másik esetben megtörtént, hogy az első héten kifizettek egy munkásnak 12 dollárt, a másik héten már csak 9-et kapott, azzal az indoklással, hogy a megelőző héten eltévesztették az irólabát s tévedés folytán kapta a kikötött 12 dollárt.

Mindezekhez járult, hogy a cég a legsértőbb bizalmatlanságot tanúsítja a munkásokkal szemben, s midőn legutóbbi valósággal megszegyentit ellenőrzési rendszert teremtettek, a munkások felszólaltak az ellen, majd a munkaadó részéről azt a választ nyerve, hogy nem tárgyal velük, kimondották a sztrájkot.

A sztrájkolók, kik az I. W. W.-ba szándékoznak belépni, követeléseiket három pontban foglalták össze. Az első pont 12 dollár minimális munkabért köt ki, azok számára pedig, kik ezen esetet megelőzőleg a műhelyben foglalkoztatva voltak, 35%-os heti béremelést.

A második pont követeli, hogy az ezen ügyből kifolyólag elbocsátott munkások visszavéssenek és legalább három hónapra alkalmaztassanak.

A harmadik pont a műhely szegényes állapotairól rántja le a leplet. Azt követeli ez a pont, hogy a munkásnak a mindennapi munka befejezte előtt 10 percnyi idő engedjék a mosakodásra és öltözködére, követeli a szükséges edényeket és mosdókat. E pont többi követelése is mind egészséges természetűek s arra mutatnak, hogy ebben a műhelyben a munkás személyiségét és egészségét vajmi kevésre becsülik.

Öntudatos munkás kerülje a kizsákmányolás e tanyáját.

TÁRCA.

A szenzáció.

Irta: Antal Sándor.

(A „Független Honfi” szerkesztőségében. Kanizsai, a szerkesztő, Káldor, a riportér.) Ríporter (beront a szerkesztőségre: az arca ragyog, örömben alig tud beszélni.): Szerkesztő ur, óriási szenzáció. De hány, de mennyi! Holnap minden lap elfogy...

Szerkesztő: Ez mind szép. Hanem előbb igyék egy pohár vizet, üljön le és azután szépen, nyugodtan mondjon el mindent.

Ríporter (lehajt egy pohár vizet és leül): Igenis, szerkesztő ur. Ki hitte volna! Nagyon meg fog lepődni a szerkesztő ur. Kétszáz ezer koronát sikasztott és elszökött Amerikába.

Szerkesztő: Kicsoda? Ríporter: Hát nem mondtam meg? Dr. Tarján Döme, a „Jobb ma egy tuzok”-bank jogtanácsosa...

Szerkesztő: Az lehetséges. De ugy látszik, hogy maga, kedves barátom, nem tudja, hogy Tarján Döme a „Fekete Sas”-körnek választmányi tagja...

Ríporter: De igen, tudom, hiszen ott voltam, mikor a kör nevében üdvözölte az új igazságügyminisztert...

Szerkesztő: Akkor azt is tudhatná, hogy a „Független Honfi”-ba ezt a sikasztást nem lehet megírni. Halljuk a többit.

Ríporter: A másik egy nagy skandalum. Báró Köhidy Kázmér, a távovagló elesébi-totta saját nővérének, Aporkai grófnának mind a három leányát. Az egész város erről beszél.

Szerkesztő: Ez elég érdekes ügy. Lehetne belőle valamit csinálni. Azonban báró Köhidy Kázmérrel, a háromszéki Tulipán-szövetéségnek. Hazafiatlanság volna, ha őt kompromittálnók.

Ríporter: Hallott arról szerkesztő ur, hogy Csontos Huba, a szentgáli képviselő hamisan kártyázott?

Szerkesztő: Nem hallottam. Bizonyos, igaz? Ríporter: Egészen bizonyos. A mult éjjel együtt ferblitztek a Nemzeti Kaszinóban a válás- és közoktatásügyi miniszterrel meg a szent jobbi apáttal. Éjjelután két óra tájban az apát, a ki már sokat veszített, észrevette, hogy Csontos a manzsettájából vett ki egy kártyát...

Szerkesztő: Akkor sem lehet megírni. Hiszen Csontos benne van a koalícióban. De különben sem lehetne megírni az ő. M. A. F. igazgatósági tagját, mert onnan pauszálét kapunk. Magának ma nincs szerencséje.

Ríporter: Bizonyosan azt sem szabad megírni, hogy a fiatal Szalárdi gróf agyonlőtte a tisztartóját.

Szerkesztő: Szalárdi Gábor? Ríporter: Igen, Gábor. Veszekedtek és

agyonlőtte! Szerkesztő: Hogy lehetne, hiszen, hogy egyebet ne mondják, a fiatal Gábor gróf keresztfia a belügyminiszternek!

Ríporter: De azt csak meg lehet írni, hogy Szerdahelyi Imre postatanácsost letartóztatta a vizsgálóbíró, mert pénzt hamisított?

Szerkesztő: Káldor ur, Káldor ur! Hát elfelejti, hogy Szerdahelyi lapunk tulajdonosának legjobb barátja? Illendőnek tartja, hogy ezt leadjuk? Nem gondolja, hogy holnap mind a ketten repülünk, ha ez megjelenik?

Ríporter (busan): Igaza van a szerkesztő urnak. Nem adhatjuk le. Van azonban még egy szenzáció. De nem tudtam megszerezni a közelebbi adatokat.

Szerkesztő: Mi az? Ríporter: Gög-utcában, a Belváros legesenedesebb utcájában, özvegy Szendefiné házban titkos kéjtanyát fedezett fel a rendőrség. 13-14 éves leánykakat rontotak meg az elfajult urak. A rendőrség nagyon titkolódik, de a szomszédok mondják, hogy a Szendefiné látogatói többnyire papok és idősebb urak voltak.

Szerkesztő: Látja, Káldor, én becsülöm magában az ambíciót, de magának nincsen szerencséje. Például nem jut eszébe, hogy Szendefinének a bátyja, Kutas öméltsága, a nagy és bátor hazafi, aki először köpte le a darabot-minisztereket. Ha egy kukkot mernék írni, rögtön megvonnák a szubvenciót. És meg is érdemelnék. Így családik az ember magukban. Olyan sebbel-lobbal jött: azt hittem, hogy tényleg hoz valamit.

Ríporter: Én nem tehetek róla, szerkesztő ur, hogy nálunk semmit sem szabad megírni. Pedig ezek mind nagy ügyek.

Szerkesztő: Káldor ur, ne kritizáljon. Hozzon olyan szenzációt, amit a „Független Honfi”-ba le lehet adni.

Ríporter: Hát abból csináljak szenzációt, hogy az öreg Mazalik a Kerepesi-úton elájult?

Szerkesztő (felugrik): Mazalik püspök elájult? Hogyan, mitől? Ríporter: Igen, elájult. Mert az orra előtt leesett egy háztetőről valami cserép.

Szerkesztő: Maga ezt csak úgy mondja, „leesett valami darab cserép”. De miért esett le? Hiszen a cserépek nem szoktak maguktól hulldogálni a házak tetéjéről?

Ríporter: Javították a háztetőt és véletlenül lecsuszott egy fedőcserép.

Szerkesztő: Ugy? Javították. Kik javították? Cserépek segédek és inasok? Tehát szocialisták. Mi esik le? Egy egész darab cserép. Mikor esik le? „Véletlenül” akkor, amikor Mazalik püspök, az öreg tudós ott megy. Káldor, Káldor, hát maga akar újságíró lenni? És nem vesz észre semmit? Hát maga azt hiszi, hogy a Mazalik-ügy véletlenség?

Ríporter (csodálkozva): A Mazalik-ügy? Szerkesztő: Hát nem látja, igenis a Mazalik-ügyben a hazátlan bitangok terrorizmusának féktelne igazgatásának hatásait?

Ríporter: Szerkesztő ur, én igazán nem értem, hogy micsoda összefüggés van... Szerkesztő (közbevág): Maga nem érti. Persze, hogy nem érti, mert nem tud gondolkodni. Maga nem látja, hogy micsoda alaváló tervszerűséggel dolgoznak a jakabok. A becsületes munkásokba belenevelik az engedtelenséget. Gyűlöletessé teszik mindazt, ami szent és magasztos. Még az ártatlan inasgyermek lelkébe is becsépegetik nemzetellenes tanaikat és őket is felhasználják gonosz terveik kivitelére. Most is így tettek. A cucilista urak féltik a saját bőrüket, ráparancsoltak a szegény, félrevezetett iparoslegényekre és inasokra. Azok pedig szót fogadnak. Most az agg tudós, a fehérhajú Mazalik püspök volt a kizsemelt áldozat. Orvul akarták megtámadni, az emeltes ház tetéjéről súlyos cserépeket dobtak rá. De az isteni gondviselés megmentette őt. Az isteni gondviselés megmutatta, hogy nem minden sikerül a jakaboknak.

Ríporter: De kérem, szerkesztő ur... Szerkesztő: Na jó, jó. Majd én megírom magam. Maga ne szóljon senkinek. Vezércikkben hívom fel a kormány figyelmét. Felhívom a figyelmét, hogy vessen egyszer már véget a hazátlan igazgatók uralmának. Pusztítsa el a jakabok büntanyait, zárassa be a szakegyleteket. Óvja meg a békés, becsületes polgárok életét. Ez lesz a vezércikk. Az esetet magát külön cikkben írom meg. A hírek közt pedig kommuniké jön a püspök egészségi állapotáról. Lásza Káldor, ez az igazi szenzáció

Az osztályok figyelmébe! Előkeztet az ideje, hogy az elhunyt kongresszus azon határozata, melynél fogva az osztályok a Népakarat javára

Lassalle-ünnepélyt rendezzenek, megvalósulást nyerjen. Most, hogy megerősödünk, kétszerez okunk és kétszeresen módunkban van a pártlap növelése érdekében mindent elkövetni. Azért minden osztály tartsa kötelességének az előmunkálalatok megindítását, hogy az ünnepélyek mentől fényesebb eredménnyel járjanak.

Gazdasági és politikai osztályharc.

Befejező közlemény.

Hillmannak e fejtegetéseiből egyszersmind kiderül az, hogy minő jelentősége van a szakszervekedésnek a gazdasági termelést átalakító hatásá folytán a jövő kultúrájára. A mai társadalmi rend megváltoztatására irányuló e tudatos törekvés s a jövő gazdasági struktúrájának előkészítésére irányuló ez az energikus szervezkedés különbözteti meg épen a modern munkásszolgálat minden eddigi osztályharcától s ez által válik a proletáriátus a jövő kultúrájának előharcosává.

Amde e program megvalósításához nélkülözhetetlen a jövedelemeloszlás megváltozása is a termelőeszközök kollektíválása útján. Erre pedig politikai tevékenység nélkül nincs mód. S a munkásság ezen küzdelmének folytatására s a szakszervezetivel való összhangba hozatalára van hivatva a politikai mozgalom: a szociáldemokrácia, mint önálló munkáspárt, mely Kautsky szerint a proletáriátus szervezésének zárókövét képezi.

A szociáldemokrácia említett szerepének — a jövedelemeloszlás megváltoztatása tekintetében, — igazolását látjuk Menger következő szavai által is: „A szocializmus — ugymond — tulnyomóan a szétosztás problémája. A vagyonjogoknak ez az átvitele az egyesről egy szűkebb vagy tágabb közösségre s a szocialista program jellegzetes pontjának tekinthető, mely által az lényegileg különbözik a pusztá reformpartoktól, melyek a hagyományos jogrendet az az alapok fenntartásával csupán javítani akarják.”

A munkásmozgalom egész belátható fejlődése azt bizonyítja, hogy a politikai és szakszervezeti mozgalom egyformán érzetik a polgári társadalomra gyakorolt átalakító hatásukat. A német munkásmozgalom fejlődése e tekintetben igen tanulságos; midőn a szociáldemokrácia nagy politikai párttá kezdett kialakulni, a szocialista törvényt hozták. Midőn pedig a szakszervezetek voltak közel ahhoz, hogy hatalommá váljanak, a sztrájkjavaslattal állottak elő. Amde ekkor már a szociáldemokrácia hatalmas parlamenti párt volt, mely sikerrel küzdte le a szándékoló politikai erőszakot.

Ha a multnak és jelennek tényei, gyakorlat és elmélet, mind-mind a politikai és szakszervezeti mozgalom szerves összefüggését mutatják, ugy a szocialista taktika jövő fejlődésére is csak e törvényszerűség figyelembevételével vonhatunk következtetést.

Azon felfogások, melyek a szakszervezeti és politikai mozgalom viszonyának jövőbeli fejlődésére vonatkoznak, sok tekintetben utalnak az amerikai munkásmozgalomban észlelhető különleges viszonyokra, különösen pedig arra a fejlődésbeli aránytalanságra, mely a gazdasági munkásmozgalom és szocializmus között áll fenn.

A rendelkezésre álló tér nem engedi meg mindezen felfogások ismertetését és így csak mellőzésével magunk próbáljuk meg e jelenség törvényét megállapítani.

A fentiek szerint az az egységes alap, honnan ki kell indulnunk, a kapitalista tulajdoni rend, melynek két összetevője: az anarchisztikus termelés és a magántulajdoni jövedelemeloszlás ellen irányuló a munkásmozgalom két ága is: a szindikalizmus és a szocializmus.

A hol egy aránylagosabb jövedelemeloszlás — persze csak mennyiségileg — a polgári társadalom keretein belül már megvalósult, — a mi a nagyobb munkabérekben jut kifejezésre, — ott nem fejlődött ki a jövedelemeloszlást minőségileg is átalakító szocializmus, csupán az anarchisztikus termelést alkotmányosabb mederbe terelő szakszervezeti mozgalom. Ez okból aránylag jelentéktelen a szocializmus az Egyesült Államokban és Angliában s erős Németországban, Ausztriában és Magyarországon.

Az elmondottakból szükségképpen következik, hogy a jövedelemeloszlás beálló változások nagy mértékben irányadók a szocializmus fejlődése tekintetében. Ezt a törvényt megerősítik a statisztika adatai is. Ha ugyanis két államnak a jövedelemeloszlási viszonyait hasonlítjuk össze, melyek egyikében a politikai mozgalom egy másikában a szakszervezeti mozgalom áll magas fokon, ugy igazolva látjuk, hogy a nemzeti jövedelemnek nagyobb hányada esik munkabérekre az utóbbi országokban, mint az előbbieken, amint ezt nyilvánvalóan kifejezésre juttatja az Egyesült Államok és Németország ebbeli viszonyainak összehasonlításából lesűrhető eredmény.

Látványos tehát, hogy tulajdoni viszonyok azok, melyek a politikai és gazdasági mozgalom viszonyára nézve irányadók. S a miként ezek irányították a szocialista taktikát eddig is, azonképen annak jövő fejlődését is ezek fogják megszabni, mert ezek ellen folyik az osztályharc, mely a szakszervezetekben játszódik le és amelyeket a politikai küzdelem visz diadalra.

Ez az egységes fejlődés nem tőr semmiféle egyoldalúságot, sem merev parlamentarizmust, sem egyoldalú szindikalizmust. Valamint a jelenkori termeléssel a jelenkori jövedelemeloszlásnak is meg kell változnia, azonképen a szocialista taktikára nézve sem lehet kétséges, vajjon a szindikalizmus vagy szocializmus, avagy a szindikalizmus és szocializmus között kell-e választania.

Ez a szerves összefüggés az, a mely párt és szakszervezetek együttműködését indokolja és megköveteli.

Megállapítván azon szabályokat, melyek általában és így az itteni, amerikai viszonyok tekintetében is a politikai és gazdasági osztályharc elbírálására nézve irányadók, bár az amerikai munkásmozgalom napi kérdései szorosan véve nem tartoznak tárgyunk keretébe, — még sem fejezhetjük be fejtegetéseinket anélkül, hogy egy vitás pontra ki ne térnénk s ez az industrial unionizmus és trade unionizmus kérdése.

Mint az életnek minden jelensége, ugy a szakszervezetek is fejlődésnek, változásoknak vannak alávetve, mely változások gazdasági okokban gyökereznek. Ez a gazdasági fejlődés itt Amerikában, hol a tökékoncentráció óriási mérvet öltött, leszámolt a Trade Uniók rendszerével, mely szakmáként tagolja szét a munkásságot, megbénítva azt egy nagy erőfelfejtés mellett. A fejlődés ezek helyébe az industrial uniókat állította, melyek szakmákra való tekintet nélkül szervezik egy-egy ipari központ munkásait és a ki kíváncsi rá, hogy mily eredményes, az menjen ki Bridgeportra, hol ebben a pillanatban három néptelen, üzembén szünetelő gyár hirdeti az industrial unionizmus dicsőségét.

A rohanó idő megváltoztatja a végél érdekében követendő eszközöket. A történelmi materializmus talaján álló szocialista nem fog ezen változásokon sopánkodni, mert tudja, hogy elkerülhetlenek és józárjuk fog alkalmazkodni. A célt tekintve tör mindig előre. Ezt a célt követhet haladjunk mindig utunkon, sohasem feledkezve meg alapelvünkéről, mely ugy politikai, mint gazdasági tevékenységünkben vezéreljen s mely alapul az összműködést ekkép juttatja kifejezésre: „Világ proletárai egyesüljete!”

Bolgar Elek.

Elvtársak! Munkások!

Terjesszetekek a 7. Népakarat-ot.

REGÉNY.

Az Orlov házaspár.

Irta: Maxim Gorki.

Orlowék négyéves házások voltak. Volt egy gyermekük is, mely azonban másfél éves korában meghalt; csak rövid ideig gyászoltak utána mindketten, mert remélték, hogy hamarosan egy másikat kapnak. A pince, melyben laktak, nagy, hosszukás, rideg tér volt boltozatos tetővel. Szorosan az ajtónál, mellő részével az ablakok felé nézve, egy nagy orosz kályha állott; közöttte és a fal között keskeny folyosó vezetett egy négyzetes darab térhez, mely két az udvarra néző ablak által nyerte világosságát.

A világosság azonban keresztül két ferde, homályos sávban esett a pincére, mely nedves, fullasztó és halálosan csöndes volt. Az élet valahol messze, távol e helytől lüktetett — ide, ebbe a verembe csak egyes tompa, határozatlan hangok hatoltak el belőle, melyek az udvar porával összevegyülve alaktalan és színtelen tömegben értek le Orlowékhoz. A kályhától haránt egy barna, rózsaszínű virágokkal díszített függöny mögött, nagy, fából készült kettős ágy állott; az ágyval szemközt, a másik fal mellett egy asztal terpeszkedett, melyen Orlowék teát szoktak inni és ebédjüket elkölteni, az ágy és a szemközti fal között pedig, a két fénycsík által megvilágított területen dolgozott a házaspár.

Svábbogarak másztak lomhán szerte a falon, a csirizt rágicsálva, melylyel a régi folyóiratokból kivett képek azon meg voltak erősítve. Mindentütt legyek röpdöstek szanaszét, melancholikusan zümmögve és az általuk belepelt képek ugy vették ki magukat a falak piszkos, szürke hátterén, mint sötét foltok.

Orlowék napi munkája egyhanguságon semmi kívánni valót sem hagyott hátra. Reggel hat órakor felébredt Matrona, megmosakodott és elkészítette a samovárt, mely a küzdelmek hevében nem egyszerű szünetet jelentett és egészen be volt fedve cinkfoltokkal. Mielőtt a samovárban a víz forni kezdett, feltakarította a szobát és a reggeli készítéséhez fogott. Ezután felkötötte a férjét. Mig az felkelt és megmosakodott, a samovár már ott sűrített az asztalon. Ekkor hozzáfogtak. Teát ittak és fehér kenyert ettek hozzá.

Grigori szakmájában igen ügyes volt és soha sem szükködött munká hiján. Teázás közben beosztotta a közös napi munkát: ő végeztet. Az ebéd kérdést is teázás közben oldották meg. Telen, a lesége bélest ragasztott, sarkokat javított és hasonló foltozó munkát végeztet. Az ebéd kérdése; is teázás közben oldották meg. Telen, a mikor a gyomor nagyobb követeléseket támasztott, ez meglehetősen jelentőségteljes kérdés volt; nyáron takarékossági szempontból csak ünnepeken fűtötték a kályhát és akkor sem mindig. Olyankor többnyire csak hideg, kwaszból készített levelekből éltek, melyekhez sózott halat vagy más egyebet vegyítettek; időről-időre valakinél az udvarban egy darab húst is sütöttek maguknak. Mihelyt a teát megitták, munkához fogtak; Grigori bórrel bevont zsámolyán ült, Matrona pedig szorosan mellette alacsony padkán.

Hallgatva dolgoztak; miről is beszéltek volna? Nehány szót váltanak csak, melyek a munkára vonatkoznak, azután megint hallgatnak egy félórát vagy még tovább. Tompán hullanak a kalapácsütések, élesen fütöl a bőron keresztülhúzott szurkos fonál. Grigori időnkint ásitózik és minden ásitás után felkiált, mielőtt becsukná száját, Matrona sóhajt és hallgat.

Néha-néha még nótába is fog Orlow. Érces csengésű átható hangja volt és nem énekel rosszul. A dal szavai vagy gyorsan és szenvedélyesen áradtak ki mellől, vagy hirtelen hangos jajveszékülésben és sóhajtozásokban foszlottak szerte, melyek fájdalmas csengése a pinceablakokból az udvarba hangzott ki. Matrona vékony altján kísérte férjét. Mindkettjük arca gondolkodó és szomorú volt olyankor és Griska sötét szemét meglelték könyekkel. Felesége teljesen el volt merülve a hangok birodalmába, ugy ült ott azoktól körve, mintegy félálomban és egyik oldalról a másikra himbálódzott; néha mintha egy-egy hangot élnyelt volna, — hirtelen egy hang éneklésénél szünetet tartott, majd újból belevegott férje énekébe. Egyikük sem érezte éneklés közben a másik jelenlétét; miközben örömtelen életüknek egész sivárságát és unalmát beleöntötték a dalba, egyszersmind saját félig öntudatlan érzelmeknek és gondolataiknak is kifejezést akartak adni.

Néha Griska rögtönzött is: „Ó—öh, te én életem, én nyomorult é—életem! És te, lelke bánata, te átkozott bánat! Bánat, te átkozott, óh bánat és fájdalom...”

De Matrona nem szerette ezeket a rögtönzéseket és rendesen rászólt: „Mit üvöltés úgy, mint valami kutya, amikor halottat lát?”

Ő pedig dühösen sietett válaszolni: „Ostoba állat, mit értesz te abból! Vén csorszlya!”

— Üvölt, üvölt — söt most még ugat is... „Tartsd az szád! Talán valami szolgád vagyok, hogy itt engem oktatsz, mi? ... Nézz meg az ember!”

Matrona látta, hogy férje szeméi haragosan villognak, erei nyákn kidagadnak, — és hallgatott. Sokáig hallgatott — és szándékosan, valóságos tüntetőleg, ugy tett, mintha nem hallaná férje kérdéseit, kinek haragja ép oly gyorsan elpárolgott, mint amily hamar kigyult.

Kérülte férje tekintetét, melyből a kibekülés vágya sugárzott és a türelmetlen epedés az asszony mosolygása után, ez pedig ez alatt reszkett a félelemtől, hogy amaz ezen játék fölött, melyet vele üz, ismét dühbe talál jönni. De jól esett neki így dacos duzzogásban mellette ülni és nézni, mikép vágyakozik amaz vele békét kötni, — mert hiszen ez egy kis életet jelentett számára, ez érzelmeket ébresztett és gondolatokra ösztönzött...

Mindketten fiatalok és egészségesek voltak, szerették egymást és büszkéek voltak egymásra...

Griska oly szép, tüzes, erős ember volt és Matrona üde, telt kis asszony, fehér arccal és szürke szemében izzó szenvedélyvel, valóságos ércasszony, a hogy az egész udvar nevezni szokta. Szerették egymást, de életük oly egyhangú és unalmas volt, annyira nélkülözött minden komolyabb érdeket és külső behatást, melyek lehetővé tették volna nekik az egymástól való megpihenést mintegy és az emberekben rejülő, változások lelkesedések, szóval az élet valóságos tartalmára irányuló természetes szükségletek kielégítését. Mert az egyszer lelki szükségesség, hogy asszony és férfi, ha mindketten a legmagasabb szellemi fokon állanak is, ilyen élettartalom, ilyen érdekek és lelkesedések nélkül egymásra unnak; ha Orlowékna valami életcéljuk lett volna, — bizonyára sokkal könnyebb lett volna az életük.

De az ő életüknek nem volt semmiféle célja. (Folytatása következik.)

